

Adres artykułu: <https://bip.iaepan.edu.pl/artykul/epigoni-i-prekursorzy-strategie-adaptacyjne-spolecznosci-afryki-subsaharyjskiej>

Epigoni i prekursorzy - strategie adaptacyjne społeczności Afryki subsaharyjskiej

- [Trwające](#)
- [Zakończone](#)

Informacje o projekcie

Tytuł projektu: Epigoni i prekursorzy - strategie adaptacyjne społeczności afryki subsaharyjskiej w późnym plejstocenie i wczesnym holocenie. Interdyscyplinarne studium kompleksu osadniczego w Basenie Affad, Southern Dongola Reach, Sudan

Numer projektu: UMO-2015/18/E/HS3/00416

Kierownik projektu: dr Marta Osypińska

Jednostka prowadząca projekt: Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

Źródło finansowania projektu: Narodowe Centrum Nauki, 2014-2016

Kontakt:

e-mail: archeozoo@O2.pl

telefon (22) 620-28-81 do 86

Wykonawcy:

Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

Charakterystyka

1. Cel prowadzonych badań/hipoteza badawcza

Zakończony w 2014 r. pierwszy etap prac w sudańskim Southern Dongola Reach finansowany przez Narodowe Centrum Nauki (UMO-2011/01/D/HS3/04125) wpisuje się w tradycję polskich badań nad prahistorią Doliny Nilu. Od 2012 roku na tym obszarze prowadzono prace badawcze w ramach projektu „Epigoni tradycji lewaluaskich w środkowej Dolinie Nilu”. W ich rezultacie ujawniono obecność kompleksu stanowisk późno-plejstoceńskich i wczesno-holocentrycznych o zaskakująco dobrym stanie zachowania reliktyw osadnictwa. Poza zespołami zabytków kamiennych (jedne z najpóźniejszych na świecie przemysłów kamiennych osadzonych w metodach lewaluaskich) zachowane są też zmineralizowane szczątki zwierzęce oraz obiekty nieruchome stanowiące unikalną ewidencję reliktywno zachowanych poziomów użytkowych i stratygrafii na stanowiskach otwartych. Sedymenty rzeczne datowane metodami optycznymi (OSL) na 16 tys. lat wyznaczają horyzont czasowy funkcjonowania grup, które określamy jako epigony tradycji lewaluaskich i środkowo-paleolitycznego modelu adaptacyjnego. Z kolei stanowiska wczesno-holocentryczne dostarczyły bogatych kolekcji źródeł (w tym kostnych), które umożliwiają precyzyjne datowanie i zdefiniowanie strategii adaptacyjnych pierwszych społeczności plemiennych w środkowej partii Doliny Nilu.

Cele badawcze wnioskowanego projektu

Podstawowym celem wnioskowanego projektu jest identyfikacja czynników kształtowania się odmiennych strategii adaptacyjnych ugrupowań schyłkowego plejstocenu i wczesnego holocenu. Wstępna hipoteza zakłada diametralnie odmienny sposób użytkowania bardzo podobnego ekosystemu (skład fauny, morfologia terenu i hydrologia) przez grupy ludzkie, które egzystowały na obszarze Środkowej Doliny Nilu w obu analizowanych okresach. Wieloaspektowe analizy źródeł zarówno z przebadanych, jak i nowo eksplorowanych stanowisk, oraz analizy paleośrodowiskowe (obejmujące m.in. prospekcję geomagnetyczną i datowanie utworów) umożliwią odtworzenie szczegółowej historii formowania się tego obszaru. Podstawowy problem badawczy na jaki mają odpowiedzieć badania to pytanie o czynniki wpływające na adaptację w tak odmiennych modelach jak środkowo-paleolityczny i wczesno-neolityczny oraz przyczyny tak późnej zmiany kulturowej na tym obszarze. Kompleks stanowisk w Basenie Affad, ze względu na stan zachowania, daje ku temu unikalną możliwość. Badanie zmienności strategii adaptacyjnych rozumianych jako zespół relacji kultury i środowiska nie stanowił dotąd obiektu badań w Dolinie Nilu, wpisuje się natomiast w aktualną międzynarodową debatę.

2. Zastosowana metoda badawcza/metodyka

Unikatowy stan zachowania stanowisk schyłkowo-plejstocénskich z Affad (dzięki dobrze zachowanym relacjom stratygraficznym) umożliwia m.in. określenie wielkości i analizę przestrzennego rozplanowania obozowisk, określenie ich funkcjonalnego charakteru, a także precyzyjne analizy technologii produkcji oraz funkcji narzędzi kamiennych. Wieloaspektowe analizy archeozoologiczne umożliwiają nie tylko rekonstrukcję paleośrodowiska, ale również określenie strategii łowiecko- zbierackich, hodowlanych jak i sposobów obróbki surowców odzwierzęcych (np. przygotowywania i konserwowania mięsa). Stanowiska wczesno-holocénskie dostarczają również dodatkowych kategorii źródeł. Analizie formalnej i technologicznej poddane zostaną zabytki ceramiczne, natomiast zespoły kości zwierząt udomowionych analizowane będą dodatkowo przez pryzmat zawartości izotopów strontu i tlenu w celu przybliżenia diety oraz migracji stad.

Szerokie spektrum metod analiz obejmować będzie również analizy petrograficzne sedimentów oraz zabytków kamiennych, datowania OSL sedimentów, datowanie radiowęglowe (AMS) zabytków neolitycznych, datowanie zębiny zwierzęcej metodą ESR, prospekcję geomagnetyczną wybranych obszarów w celu odtworzenia dawnej rzeźby terenu, tworzenie cyfrowego modelu ukształtowania powierzchni dla efektywnego wykorzystania metod GIS, precyzyjne analizy materiałów kostnych (ryb w Belgii oraz ssaków w Kenii) a także eksperymentalne wytwarzanie i użytkowanie narzędzi kamiennych z lokalnych surowców na potrzeby analiz traseologicznych.

3. Wpływ spodziewanych rezultatów na rozwój nauki, cywilizacji, społeczeństwa

Biorąc pod uwagę podejmowaną problematykę, wieloaspektowość, multidyscyplinarność i zakres badań, projekt miałby charakter nowatorski. Zagadnienia badawcze projektu wpisują się w aktualnie prowadzoną międzynarodową dyskusję o długotrwałym przeżywaniu się społeczności środkowo-paleolitycznych na terenie Afryki subsaharyjskiej, oraz czynnikach które dopiero we wczesnym holocenie wpłynęły na rozpowszechnienie się nowych modeli adaptacyjnych. Gorąca jest również debata o genezie i odmienności wczesnego neolitu na kontynencie afrykańskim (m.in. zakres i znaczenie udomowienie lokalnych turów w odniesieniu do importu udomowionych gatunków bliskowschodnich przeżuwaczy). Wyniki uzyskane podczas realizacji proponowanego projektu mają szansę istotnie uzupełnić stan wiedzy w każdym z tych ważnych w aspekcie nauki zagadnień.

Realizacja projektu miałaby również wpływ na tak aktualne i ważne społecznie zagadnienia jak wpływ zmian klimatycznych i środowiskowych na sposoby adaptowania się do nich człowieka.

Metryczka

Opublikował w BIP:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data opublikowania:	14.05.2020 09:05
Ostatnio zaktualizował:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data ostatniej aktualizacji:	14.05.2020 09:05
Liczba wyświetleń:	11